

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน โทร ๐ - ๕๓๐๙ - ๖๐๔๖ E-mail : lpn๐๑@dd.go.th

ที่ กษ ๐๘๑๓.๐๙/๔๑๐ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอสรุบทเรียนที่ได้จากการพัฒนาความรู้เพื่อใช้ประกอบการประเมิน รอบที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

เรียน ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินลำพูน

ตามที่กรมพัฒนาที่ดิน กำหนดให้ข้าราชการดำเนินการจัดทำตัวชี้วัดรายบุคคลด้านการพัฒนาบุคลากร “ระดับความสำเร็จของการพัฒนาความรู้” รอบการประเมินที่ ๒ (เมษายน ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ โดยกำหนดให้มีการพัฒนาความรู้ครบถ้วนตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ (ผ่านระบบ e - training ของกรมฯ หรือ ผ่านระบบ e - leaning ของสำนักงาน ก.พ.) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ หลักสูตร พร้อมทั้งให้สรุบทเรียนที่ผ่านการอบรมฯ ส่งให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามระยะเวลาที่กำหนด นั้น และได้ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว นั้น

ในการนี้ เพื่อนำหลักสูตรการพัฒนาความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จึงขอสรุบทเรียนตามหลักสูตรดังกล่าว จำนวน ๒ หลักสูตร ดังนี้

๑. การถอดบทเรียนโครงการฝึกอบรมการสำรวจออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
๒. ความรู้พื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐทุกระดับ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นายกิตติพงศ์ ทิมแป้น)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

การถอดบทเรียนโครงการฝึกอบรมการสำรวจออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
นายกิตติพงศ์ ทิมแป้น นักวิชาการเกษตรชำนาญการ สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน สพข.๖

๑. สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้

- ทรัพยากรดินและอุทกวิทยา

“ดิน (soil)” ทางปฐพีวิทยา หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ (natural body) ที่เกิดจากการสลายตัวของหิน และแร่ธาตุต่าง ๆ ตามสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิตและพืชพรรณ และเวลา เป็นปัจจัยในการเกิดดิน ทำให้ดินมีความหลากหลายชนิด แต่ละชนิดมีลักษณะและสมบัติดินที่แตกต่างกัน การเข้าใจถึงลักษณะ สมบัติ และข้อจำกัดของดินทำให้ทราบปัญหาและแนวทางการจัดการดินเพื่อแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม การสำรวจศึกษาทรัพยากรดินมีระดับของความละเอียดในการกำหนดและตรวจสอบหน่วยแผนที่แตกต่างกันออกไปสำหรับการสำรวจดินในพื้นที่โครงการเป็นระดับการสำรวจดินแบบละเอียด (Detailed survey) มีการศึกษาลักษณะดินในอัตราตรวจสอบเจาะสำรวจดินโดยเฉลี่ยหนึ่งหลุมต่อพื้นที่ ๕๐-๘๐ ไร่ โดยข้อมูลจากการสำรวจดินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในงานวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดการดินที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ การตรวจสอบสภาพความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน การออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำระดับไร่นา งานวางแผนระบบชลประทาน

อุทกวิทยา เป็นการศึกษาการเคลื่อนที่ การกระจาย และสมบัติของน้ำบนโลก ทั้งบนผิวดิน ในดินและในบรรยากาศ รวมถึงผลกระทบของกิจกรรมของมนุษย์ต่อแหล่งน้ำและวัฏจักรน้ำโดยมักจะทำการศึกษาในลักษณะของพื้นที่ลุ่มน้ำ

- อนุรักษ์ดินและน้ำ

การอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นมาตรการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการพัฒนาที่ดินโดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม สำรวจและจำแนก ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณที่มีการใช้หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีหรือวัตถุ อันใด การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตแผนที่และทำสำมะโนที่ดิน การให้บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

- การสำรวจและออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

เป็นการนำข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ เช่น ข้อมูลลักษณะภูมิประเทศ ข้อมูลดิน ข้อมูลปริมาณน้ำฝน การใช้ประโยชน์ที่ดิน ฯลฯ ร่วมกับการสำรวจและเก็บข้อมูลจากพื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงสภาพพื้นที่และปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้สามารถหาแนวทางและออกแบบมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาของพื้นที่

- สภาพเศรษฐกิจและสังคม

เป็นการนำข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจ เช่น ต้นทุนการผลิต ผลตอบแทน ร่วมกับข้อมูลด้านสังคม เช่น คุณภาพสังคม การจ้างงาน ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เช่น คุณภาพดิน คุณภาพน้ำ มาใช้ประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ในการประเมินเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถตัดสินใจลงทุนจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การปฏิบัติภาคสนาม

เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในพื้นที่จริงทำให้ผู้เข้าอบรมได้สัมผัสกับสภาพพื้นที่จริงช่วยให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดที่มีในพื้นที่ ได้ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือ วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งได้ฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่ม การแบ่งหน้าที่การทำงานตามศักยภาพและความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีภายในกลุ่ม

- การนำเสนอ/การจัดทำรายงาน

จากการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทั้งข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และข้อมูลจากภาคสนามมาผ่านการประเมินและวิเคราะห์ จนสามารถออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่คาดว่าจะมีความเหมาะสมกับพื้นที่และได้มีการนำเสนอทำให้ได้รับข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นเมื่อนำจัดทำรายงานก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตต่อไป

๒. ข้อดีจากการอบรม

- ภาคบรรยาย

ได้ทบทวนเนื้อหาและเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับพื้นที่ปฏิบัติงาน

- ภาคปฏิบัติ

ได้ฝึกฝนทักษะการเก็บข้อมูลภาคสนามและฝึกการวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

- ความคาดหวังที่ได้รับจากการอบรม

มีความรู้และความเข้าใจเชิงวิชาการและทักษะในการปฏิบัติงานในพื้นที่เกี่ยวกับทรัพยากรดินและน้ำ การใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามและการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๓. ปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย

- ภาคบรรยาย

เนื้อหาในการบรรยายมีค่อนข้างมากไม่เพียงพอกับระยะเวลาในการอบรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้จัดการอบรมว่าจะดำเนินการอย่างไรให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับระยะเวลาในการฝึกอบรม

- ภาคปฏิบัติ

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในภาคสนามมีจำกัดเนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเดินทางไปในพื้นที่ที่ไกลออกไปจากสถานที่ฝึกอบรม ทำให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมรายละเอียดของข้อมูลในพื้นที่ได้มากพอ

๔. สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

- การปรับปรุงหลักสูตร

ควรปรับระยะเวลาในการอบรมระหว่างภาคบรรยาย ภาคปฏิบัติ และการทำรายงาน/การนำเสนอให้เหมาะสมและควรให้ชุมชนที่เข้าไปทำการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและรับทราบผลการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เช่น รายงานการออกแบบระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนหมู่บ้านหรือตำบล ต่อไป

- การแก้ไข เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาการ

อยากให้มีการรวบรวมเนื้อหาในการอบรมออกมาเป็นรูปเล่ม เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรม

- **การปรับปรุงการปฏิบัติภาคสนาม การเตรียมข้อมูล**

อยากให้มีการประสานงานกับชุมชนในการเข้าปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลภาคสนามที่ถูกต้องเพียงพอต่อการนำไปประเมินเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้องและเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างการรับรู้ของเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ๕. ประโยชน์ที่ได้ต่อการทำงาน**

- **แนวคิดในการพัฒนางาน**

ในการทำงานต้องมององค์ประกอบในหลาย ๆ ด้านให้ครอบคลุมเพราะองค์ประกอบในแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกัน

- **การกลับไปจะทำอะไร?**

นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปปรับใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะในการเข้าไปจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เช่น ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำ และเกิดการเข้าใจและยอมรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่